

Posudek na bakalářskou práci

Název: Firewalking – přechodový rituál v současném světě pohledem aktérů.

Autor: Jan Solfronk

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, 2014, 55 s.

Vedoucí práce: PhDr. Miroslava Turková, CSc.

Jan Solfronk se ve své bakalářské práci věnuje firewalkingu. Klade si otázku, jak událost firewalkingu reflektují jeho účastníci. Data vytvořil na základě zúčastněného pozorování, introspekce a rozhovorů s účastníky události po jejím skončení.

Teoreticky ukotvil Jan Solfronk svoji práci v konceptech vážící se k rituálu. Vycházel v první řadě z antropologické literatury, která rituál chápe jako kolektivně sdílenou událost, v rámci které jsou deklarovány hodnoty, které společnost zastává, což vede upevnění hodnot a society. Více se zabývá otázkou přechodových rituálů a *communitas*. Dějiny rituálu pak autor představil z větší části na základě fanzinové literatury, což není badatelsky relevantní zdroj. V druhé řadě se autor věnuje i pojetí psychologickému, které chápe rituál jako opakující se osobní záležitost, která člověku ustanovuje řád, o němž se pro odbourávání svých nejistot může opřít. S ohledem na pojetí práce autora je legitimní pracovat s koncepty obou disciplín, jen by bylo dobře je ve výkladu držet odděleně. Zároveň je otázka, proč interpretuje autor firewalking jen v kontextu rituálu a nezamýšlí se nad konceptem hry, která má k rituálu v mnoha ohledech velmi blízko a hranici mezi oběma principiálními přístupy k realizované skutečnosti vytváří emická perspektiva aktéra, tedy to, zda to chápe jako vážné – zasahující do reality, či naopak jako vydělené z každodennosti. V tomto směru se domnívám, že firewalking je s ohledem na naši Evropskou tradici na hraně. I sám autor hovoří (23-24) o tom, že je nejednoznačné v kontextu české kultury chápat firewalking jako obecně přijímaný přechodový rituál. Jak tedy rozumět firewalkingu jako rituálu je výzvou, které se Jan Solfronk zhostil v empirické části práce.

Výklad autor opírá o vlastní reflexi a reflexi dalších aktérů. Výzkum představuje ve standardní metodologii. Z ní je patrné, že autor byl do tématu velmi zapálený a získal relativně hodně informátorů, kteří byli ochotni vypovídat o osobních zážitcích, což je výzkumně velmi náročné. Ve výkladu autor představuje důvody a očekávání aktérů. Ukazuje se, že důvodů je celá řada od budování společných zážitků s blízkými po hledání nových alternativ života. S tím asi bezprostředně souvisí očekávání aktérů, kdy neočekávali nic, ba dokonce měli nedůvěru; očekávali vlastní zvládnutí; či dokonce zážitek transcendentní. Dále se věnuje pocitům před přechodem a zisků z hlediska dlouhodobé perspektivy. Zajímavé je, že někteří teoretici rituálu o něm uvažují v kontextu naplnění transcendentálního, to se ale ve výzkumu nepotvrdilo. Je zajímavé proč, je to protože tento rituál se na žádné jiné než „ego“ hodnoty nejednalo? Ukazuje se tak velmi úzká vazba antropologie psychologie. Navíc koncept postmoderního člověka (tekuté modernity – individualismu) interpretačně podporuje tyto velice zajímavé nálezy Jana Solfronka. Ať je firewalking rituálem či hrou je výrazem postmoderní doby. V rámci obhajoby bych se proto zeptala na otázku, zda by o informátorech se dalo uvažovat, že je pro některé firewalking hrou a pro jiné rituálem?

Text je psán dynamicky, prolínají zde různé roviny výpovědí, zejména teoretická a osobní. To činí text přitažlivým. Text je bez vážnějších gramatických a stylistických chyb. Jisté zamyšlení by si zasloužila slovní zásoba (slovo kantorka je spíše hovorové; formulace, že 84 letá paní je momentálně v důchodu vyvolává úsměv). Revizi by zasloužilo i členění textu a nadpisy kapitol by mohli být přesnější. Je to asi jen omyl, že i výkladové kapitoly jsou řazeny pod bod 4. Metodologický postup.

Práce Jana Solfronka je psaná s velkým nasazením. Autor prokázal, že dokáže pracovat s odbornou literaturou, vést výzkum a interpretovat data, která vytvořil. Zásadní je také přiznání situovanosti ve výzkumu, což dává práci další rozměr.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji velmi dobře.

19. 9. 2014

Dana Bittnerová